

TŘI VETERÁNI

Válečný veterán pro mě byl donedávna hlavně televizní postavou. S žádným jsem se nikdy předtím nesetkala a moje představa byla ještě abstraktnější, než jsem později zjistila. Marné bylo i pátrání po nejbližším okolí – nejenže měli podobnou (ne)zkušenost, ale ani nedokázali uvést nějaký symbol, který by se jim s tímto tématem pojil. Řada lidí byla dokonce přesvědčená, že veterán není vysloužilý a zkušený voják, ale že se jedná o válečnou oběť.

Proto jsem se setkala se třemi různými veterány a prostřednictvím rozhovoru jsem se snažila najít nějaký symbol, který by je vzájemně propojil. Zarazila mě však už první věc – každý z nich si přál uskutečnit setkání na radikálně odlišném místě (domov, muzeum, obchodní centrum) a právě tak rozdílní byli nakonec i oni sami – ve svých životních osudech, postojích i názorech. Jeden z nich památníky vůbec neměl rád, další měl konkrétní představu, kterou hned nakreslil, a třetímu byla taková věc úplně jedno. Vyprávění prvního z nich se nedalo zastavit, druhý zase čekal pouze na konkrétní dotazy a poslední měl pocit, že nemá vůbec co sdělit. První vyprávěl jen o své rodině, protože podle něj je veteránství záležitostí celých rodin, druhý zase jen sám o sobě, protože nikoho jiného se to přece netýká, a ten třetí pak pouze o dalších vojácích, které něco v životě naučil. Postupně jsem si uvědomila, že právě rozdílnost těchto osobností může být jedním z klíčových motivů nového památníku, jehož cílem je právě připomenout všechny veterány – jak legionáře a vojáky, kteří bojovali ve druhé světové válce, tak i novodobé veterány, kteří se účastnili zahraničních misí. Postupně jsem pochopila, že i přes velké odlišnosti mezi těmito lidmi existují symboly, které všechny propojují napříč generacemi, ale je potřeba téma uchopit z obou stran – tedy i z ženského úhlu pohledu.

TŘI SYMBOLY

Válka je rodu ženského, ale přesto máme pocit, že se jedná výhradně o mužskou záležitost. Muži sice riskují zdraví a nasazují život za svobodu, ale jsou to právě ženy, kterým odcházejí děti a partneři, a tím jsou jejich životy postiženy stejnou měrou. Právě ony denně řeší existenční otázky a leží na nich tíha zodpovědnosti za zajištění rodiny. Jedna věc ale spojuje obě pohlaví bez rozdílu – je to víra v NÁVRAT DOMŮ.

Voják není člověk se zbraní, není to lev, kámen, kříž ani obelisk. Nemá půlmetrové dlaně, ani nechce stát věčně na podstavci. Voják je pro většinu z nás především člověk, který se vzdal vlastní střechy, aby všechny pod ní OCHRÁNIL.

Památník válečných veteránů má za cíl propojit všechny veterány a současně připomenout i padlé vojáky. Každý z oslovených veteránů se chtěl se mnou setkat na zcela jiném místě, a právě tato drobná věc mě přivedla k myšlence spojit je POD JEDNOU STŘECHOU.

TŘI PADÁKY

Pro svůj návrh jsem intenzivně hledala věc, která by v sobě dokázala skloubit všechny tři symboly, kterými jsem si veteránství definovala – návrat domů, ochranu společnosti a setkání pod jednou střechou. Současně jsem hledala objekt, s nímž by se širší veřejnost ztotožnila a dokázala ho v průběhu roku nějak využívat, např. k nějakému společnému setkávání. Řešení jsem pak našla přímo v názvu samotného parku: Českoslovenští letci by se do svého parku mohli vrátit společným seskokem (přestože je seskok podle velitele výsadkářů pouze dopravním prostředkem, skutečná „práce“ začíná až na zemi). Právě v parku Čs. letců se tak jednoho dne objeví tři padáky – symboly návratu, ochrany i střechy nad hlavou.

TŘI SESKOKY

Pro svou instalaci, ve které pracuji s celou plochou parku, jsem symbolicky zvolila tři padáky v životní velikosti. Právě zvolené měřítko má navodit reálnou situaci, která vzniká na místě krátce po přistání. Seskokem parašutistů se v nově rekonstruovaném parku fyzicky nic nezmění, dojde pouze k drobným úpravám povrchu nebo k instalaci subtilního osvětlení. Záměrně pracuji s čistou situací reálného seskoku, který sám o sobě místo mění pouze sociálně. Každý padák tak na místě dopadu symbolizuje střechu, která kolemjdoucí ochrání před sluncem a deštěm (podobně jako okolní stromy), poskytne jim zázemí pro setkávání i nejrůznější aktivity, a především bude důstojným místem pro každoroční setkání válečných veteránů.

KONSTRUKČNÍ A MATERIÁLOVÉ ŘEŠENÍ

Jako základní materiál pro výrobu tří padáků je zvolena OCEL – symbolický materiál nejen pro válku, ale i pro Ostravu, která je v Česku jeho největším výrobcem. Pro padáky bude použita nerezová ocel – ocel nejvyšší kvality, ocel navěky. Rozměr a tvar padáku je odvozen od vojenského výsadkového padáku – má průměr 7 metrů a 20 polí. Jeho velikost se nemění, mění se pouze poloha jeho dopadu.

Základní konstrukci padáku tvoří subtilní nerezové tyče/trubky, na které je pomocí jemných úchytů přichycena tkanina z nerezové oceli tkaná v hladké vazbě. Tkanina je natolik hustá, aby umožnila natvarování tkaniny inspirované větrem neseným a postupně k zemi klesajícím padákem. Záměrem je docílit vzdušného nepravidelného tvaru tkaniny.

Stabilitu padáků tvoří jemná nerezová lana – nosné šňůry, které se protínají v jednom bodě. U každého padáku je v jednom jeho boku vynecháno několik lan, aby bylo možné pod padák pohodlně vejít. Bližší specifikace budou upřesněny v další fázi projektu. Konstrukce byla konzultována s výrobcem drátových konstrukcí Cabletech a s výrobcem ocelových tkanin Eurostex.

OSVĚTLENÍ

Inspirujeme se osvětlením, kterým disponovali samotní parašutisté při seskoku; ve tmě si svítili baterkou. Kolem padáků by tedy bylo rozmístěno několik drobných reflektorů, jejichž světlo by se v úzkém úhlu plazilo po zemi; jednotlivé reflektory jsou zaměřeny směrem na okolní padáky, aby se posílila jejich vzájemná vazba. I přesto, že je park osvětlen, nasvícení instalace podpoří pietní atmosféru prostoru.